

СТАН УПРАВЛІННЯ ОПОРНИМИ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ОТГ

Онаць О. М., канд. пед. наук

Відповідно до концепції децентралізації в Україні створюються освітні округи, опорні навчальні заклади та їх філії, й нами здійснено науковий аналіз організаційно-педагогічних та партнерських засад шкільної автономії опорних закладів освіти в умовах децентралізації та ОТГ, проблем та тенденцій розвитку шкільної автономії та сфер відповідальності суб'єктів управління освітою.

З'ясовано, що відповідну нормативно-правову базу щодо організаційно-педагогічних засад, сфер відповідальності учасників управлінського процесу, рекомендації щодо формування органів управління освітою, алгоритм створення опорних закладів освіти тощо розроблено достатньою мірою. Основним нормативно-правовим актом, що врегульовує питання створення представницьким органом місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, районними радами (далі — засновники) опорних закладів та їх філій є Положення про освітній округ, затверджене постановою Кабінету міністрів України від 27 серпня 2010 року № 777 (в редакції постанови Кабінету міністрів України від 20 січня 2016 року № 79). Мета створення опорних закладів освіти — забезпечення рівного доступу до освіти, підвищення якості освіти, ефективне використання наявних ресурсів.

Як показує дослідження, на сьогодні є багато позитивних практик реалізації ідей децентралізації та управління освітою в ОТГ на партнерських засадах і забезпечення шкільної автономії саме на рівні громад, зокрема Вишнівецької та Почаївської громад Тернопільської області, Чаплинської громади Херсонської області, Калитянської громади Київської області, Чоповицької громади Житомирської області та інших.

Разом із тим, нами виявлено, що нормативно-правовими документами передбачено розподіл повноважень і відповідальності між учасниками процесу управління в умовах децентралізації й ОТГ, а на практиці не все так просто і зрозуміло. Органи управління освітою не дуже поспішають передавати повноваження закладам освіти, й автономія керівників опорних закладів освіти є недостатньою. Значно збільшилася кількість управлінських функцій і ролей керівника, рівень відповідальності, але додаткової підтримки й особливих повноважень він не отримав. Занадто регламентується його діяльність, контроль називається здебільшого наданням методичної допомоги. Наприклад: керівник опорного закладу освіти призначає всіх працівників і завідувачів філій, але їх добір і кадрове забезпечення покладено на місцевий орган управління осві-

тою; він ухвалює необхідні для освітнього процесу рішення, але погодження, затвердження й контроль здійснюють органи управління. Зате саме керівник відповідає за якість освіти у своєму навчальному окрузі — не лише у своєму закладі, але і філіях; відповідає за налагодження системи професійного розвитку вчителів, але організацію перепідготовки, підвищення кваліфікації, розподіл та обсяг педагогічного навантаження, хоч і здійснює директор, контроль — за органами управління освітою. Заважає ефективній управлінській діяльності, розвитку шкільної автономії, партнерській співпраці некомпетентність частини представників керівництва ОТГ, небажання поділитися повноваженнями між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, не кажучи про заклади освіти. У керівників є небезпідставні побоювання, що автономія більш реальна у ВНЗ, а не в закладах середньої освіти. Є також чимало питань щодо активності, зацікавленості та спроможності територіальних громад у їх реальній допомозі школі та участі в співуправлінні тощо.

Дослідження показує, що належна організація функціонування закладів освіти та управління ними, максимальне делегування адміністративних і навчально-методичних повноважень на рівень навчальних закладів у поєднанні з належним управлінням усередині самого закладу, забезпеченням внутрішньої системи якості освіти, шкільна автономія та партнерська взаємодія є основним чинником успіху реформ та отримання громадянами якісних освітніх послуг.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОПОРНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Мелешко В. В., канд. пед. наук

Розвиток децентралізованого управління закладом загальної середньої освіти пов'язаний передусім із сучасними вимогами суспільства до якості освіти, викликами сучасного ринку праці, посиленням зв'язку із зовнішнім середовищем, що постійно змінюється та розвивається. Ознакою децентралізації системи управління освітою слугує активна співпраця та координація діяльності різних інституцій, кожна з яких має законодавчо визначену сферу автономії, що узгоджується з відповідними нормативними документами. Одним із проблемних питань, що складно вирішуються в об'єднаних територіальних громадах, це — формування нової освітньої системи, центром управління якої є опорний заклад освіти.

У цьому процесі важливо максимально використати кваліфікований інтелектуальний та керівний потенціал закладів освіти, що функціонують на території ОТГ, забезпечити умови для організації управління опорними закладами освіти в умовах децентралізації, досягти високих результатів у співпраці державних та громадських ланок управління.